

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

**Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін**

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ**

**підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

спеціальність: 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

**за освітньо-професійною програмою
Середня освіта (Інформатика)**

мова навчання українська

Розробники:

Мартинов Р.С., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Рецензенти:

Алієва О.Г., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Свіденська Г.М., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Силабус навчальної програми розглянуто і схвалено на засіданні кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Протокол № 11 від «18» травня 2023 р.

Завідувач кафедри

Федь В.А.

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

29 червня 2023 р.,
протокол № 9

Опис навчальної дисципліни Філософія

Кількість кредитів	5 кредитів ECTS / 150 годин
Рік підготовки, семестр	2 рік підготовки, 3 семестр
Компонент освітньої програми	Обов'язковий компонент
Викладач	Мартинов Р.С., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Контактна інформація	martynovrs81@gmail.com
Консультації	Онлайн консультації: кожної п'ятниці з 13.30 до 14.30 або за попередньою домовленістю
Анотація навчальної дисципліни	<p>Об'єкт вивчення навчальної дисципліни – світ у цілому та ставлення людини до цього світу</p> <p>Предмет вивчення навчальної дисципліни – онтологічні, гносеологічні, антропологічні, логічні та соціально-філософські виміри буття</p>
Опис навчальної дисципліни	<p>Метою вивчення навчальної дисципліни «Філософія» є забезпечення високої світоглядної, філософської, методологічної та логічної культури здобувачів, їх здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях, цінування різноманіття та мультикультурності, дотримання етичних норм, принципів толерантності, взаємоповаги, діалогу та співробітництва.</p> <p>Програмні компетентності:</p> <p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь із наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу на рівні базової середньої освіти.</p> <p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його</p>

сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, застосування соціальних навичок (т.з. softskills) у професійній діяльності.

Ключові слова: філософія, онтологія, аксіологія, гносеологія, антропологія людини, суспільство, гуманізм, раціоналізм, логіка, істина, закон, категорія, парадигма, теорія, метод, методологія тощо.

Очікувані результати навчання:

РН 7. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН 13. Демонструє знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

РН 14. Уміє інтегрувати в освітній процес знання про основні історичні етапи становлення України як держави та особливості розвитку української культури; усвідомлено формувати у здобувачів розуміння цінності незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України, громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина; цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, взаємоповаги, діалогу та співробітництва.

Матеріали та ресурси:

Рекомендована література:

1. Адо П. Філософія як спосіб життя. Київ : Новий Акрополь, 2020. 280 с.

	<p>2. Гьосле В. Кав'ярня мертвих філософів. Київ : Новий Акрополь, 2020. 256 с.</p> <p>3. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019. 596 с.</p> <p>4. Матеріали до практичних занять із навчальної дисципліни «Філософія» підготовки студентів першого бакалаврського рівня вищої освіти для усіх спеціальностей / Укл.: Скиртач В.М., Алієва О.Г., Дьяковська Г.О., Мартинов Р.С. Слов'янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2023. 63 с.</p> <p>5. Філософія основних сфер і напрямів людської життєдіяльності: навчальний словник-довідник. Львів: Видавництво ПП«Новий Світ-2000», 2022. 342 с.</p> <p><i>Платформи та сервіси дистанційного навчання:</i> Moodle: дистанційний курс «Філософія» http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=2057</p> <p><i>Інформаційні ресурси в Інтернеті:</i></p> <p>1. Сайт Українського філософського фонду URL: http://www.philosophy.ua</p> <p>2. Бібліотека ОНУ ім. І.І.Мечникова. URL: http://lib.onu.edu.ua/</p> <p>3. Бібліотека ім. В.Вернадського. URL: http://www.nbu.gov.ua/</p> <p>4. Бібліотека ім. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: http://lib-gw.univ.kiev.ua/</p> <p><i>Необхідне обладнання:</i> Комп'ютер (ноутбук), мультимедійний проєктор, фліпчарт, ватмани, маркери</p>
<p>Теми</p>	<p>Тема1. Сутність філософії та її роль у суспільстві.</p> <p>1.1. Предмет і специфіка філософії.</p> <p>1.2. Поняття і типи світогляду.</p> <p>1.3. Функції та методи філософського знання.</p> <p>Тема 2. Парадигми давньої і середньовічної філософії.</p> <p>2.1.Освітні парадигми давньої філософії.</p> <p>2.2. Антична філософія.</p> <p>2.3.Філософія середньовіччя.</p> <p>Тема 3. Західноєвропейська філософія епохи Відродження і Нового часу.</p> <p>3.1. Філософія Відродження.</p> <p>3.2. Філософія Нового часу.</p> <p>3.3. Німецька класична філософія</p> <p>Тема 4. Стратегії сучасної філософії</p> <p>4.1. «Філософія підозри» - радикальна зміна</p>

	<p>парадигмальних засад.</p> <p>4.2. Філософські основи теорії З.Фрейда. Неофрейдизм.</p> <p>4.3. Марксистська філософія. Постмарксизм.</p> <p>4.4. Філософія життя.</p> <p>Тема 5. Гуманістичний пафос вітчизняної філософії.</p> <p>5.1. Філософія українського гуманізму. Виникнення вітчизняної філософії.</p> <p>5.2. Філософія Г. С. Сковороди. "Філософія серця" П. Юркевича.</p> <p>5.3. Особливості розвитку філософії XIX - XX століть.</p> <p>Тема 6. Філософське вчення про буття (онтологія).</p> <p>6.1. Суть діалектики та догматизму. Основні закони та категорії діалектики.</p> <p>6.2. Категорія матерії, її світоглядне і методологічне значення.</p> <p>6.3. Основні форми буття</p> <p>Тема 7. Філософія пізнання (гносеологія).</p> <p>7.1. <u>Пізнання</u> як предмет філософського <u>аналізу</u>.</p> <p>7.2. Проблема істини у філософії.</p> <p>7.3. Специфіка, рівні і форми <u>пізнання</u>.</p> <p>Тема 8. Логіка. Формування абстрактного мислення, здатності до аналізу та синтезу, застосування знань у практичних ситуаціях.</p> <p>8.1. Загальна характеристика логіки. Закони логіки.</p> <p>8.2. Поняття як форма раціонального мислення.</p> <p>8.3. Судження як форма раціонального мислення.</p> <p>8.4. Умовивід як форма раціонального мислення.</p> <p>Тема 9. Філософія свідомості.</p> <p>9.1. Психофізична проблема та її рішення.</p> <p>9.2. Значення філософії свідомості. Свобода волі.</p> <p>9.3. Основні рівні і форми свідомості.</p> <p>Тема 10. Філософська антропологія.</p> <p>10.1 Людина як предмет філософії. Проблема антропосоціогенезу.</p> <p>10.2. Співвідношення природного і соціального в людині.</p> <p>Тема 11. Соціальна філософія.</p> <p>11.1. Соціальна філософія: специфіка й завдання.</p> <p>11. 2. Філософські концепції розуміння суспільства.</p> <p>11.3. Україна на шляху європейської інтеграції (соціально-філософський аналіз).</p>
<p>Методичні поради для викладачів «Як</p>	<p><u>Методи навчання:</u></p> <p>– словесні (лекція (проблемна, розгляду конкретних ситуацій, консультація, круглий стіл тощо), дискусія, співбесіда, розповідь, пояснення тощо);</p>

навчати?»	<ul style="list-style-type: none"> – практичні (практичні заняття, вправи, кейси, розв’язання ситуацій, дидактична гра тощо); – наочні (спостереження, демонстрування, ілюстрування тощо); – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання есе, рефератів тощо); – проєктні (розроблення мініпроєктів, робота у міні групах тощо); – цифрові (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); <p>самостійна робота (робота іздрукованими та електронними інформаційними ресурсами, розв’язання завдань тощо)</p>
Методичні поради для здобувачів «Як навчатися?»	<p>Здобувачі опрацьовують теоретичний матеріал лекцій, виконують завдання до практичних занять, самостійної роботи.</p> <p><u>Комунікаційна політика.</u> Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану пошту. Обов’язком здобувача є перевірка мінімум один раз на тиждень поштової скриньки та перегляд повідомлень відповідного дистанційного курсу на університетській платформі Moodle. Можлива комунікація телефоном чи іншими месенджерами за вимогою здобувача.</p> <p><u>Політика відвідування занять.</u> Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов’язковим – в оффлайн або онлайн режимі. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту академічної групи. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. За об’єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем, деканатом.</p> <p><i>Види роботи здобувачів:</i> есе, міркування над проблемою, коментування вислову, робота над доповіддю, науковим повідомленням тощо.</p>
Оцінювання	<p><i>Види, методи та форми контролю.</i></p> <p>Види: поточний контроль, підсумковий контроль, семестровий контроль (семестровий екзамен/залік).</p>

Методи: усне опитування, письмові роботи.

Форми: індивідуальна та фронтальна перевірка.

Організаційні процедури та порядок виявлення якості засвоєння навчального матеріалу, рівня відповідності отриманих знань, умінь і навичок здобутій кваліфікації в межах освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про контрольні заходи у „ДДПУ” (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/003.pdf>)

Політика щодо оцінювання.

Результати навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни визначаються у балах, що виставляються згідно з критеріями оцінювання, затвердженими в ДДПУ, а саме за 100-бальною шкалою та національною п'ятибальною шкалою для екзаменів «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», «неприйнятно»).

Навчальна дисципліна оцінюється максимальною оцінкою у 100 балів.

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100 – бальною шкалою	За національною шкалою	
	для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт	для заліків
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

Критерії оцінювання екзамену:

– оцінки «**відмінно**» (**90-100 балів**) заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував всебічні, систематичні й глибокі знання навчально-програмного матеріалу, уміння без похибок виконувати завдання, передбачені програмою, опанував основну й додаткову літературу, рекомендовану навчальною програмою, засвоїв значущі для майбутньої кваліфікації підвалини основних дисциплін, виявив творчі здібності в усвідомленні, засвоєнні й застосуванні навчально-програмного матеріалу;

– оцінки «**добре**» (**75-89 балів**) заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував ретельне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконав передбачені

програмою завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану навчальною програмою, показав систему засвоєних знань з дисципліни та здатність до їх самостійного поповнення й оновлення під час подальшої навчальної роботи й професійної діяльності;

– оцінки **«задовільно» (60-74 бали)** заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання та майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з виконанням завдань, передбачених програмою, але припустився помилок у відповіді на екзамені та під час виконання екзаменаційних завдань, хоча має необхідні знання для їх усунення під керівництвом викладача;

– оцінка **«незадовільно» (26-59 балів)** виставляється здобувачу вищої освіти, який має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу, припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань, і не може продовжувати навчання без виконання додаткових завдань з відповідної дисципліни;

– оцінка **«неприйнятно» (0-25 балів)** виставляється здобувачу вищої освіти, який не надав для перевірки потрібну кількість правильно виконаних завдань, пропустив без поважних причин значну кількість занять (більше ніж 50%), і не може продовжувати навчання без проходження повторного курсу навчання.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за лекції здійснюється за такими критеріями: присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у перебігу лекції.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих під час практичного заняття здійснюється за такими критеріями:

– під час опитувань – за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття;

– під час тестування – за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття;

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами й математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

Оцінювання рефератів, доповідей, есе, презентацій тощо за

визначеними темами здійснюється відповідно до таких критеріїв:

- за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту, має бути ще не менше трьох джерел інформації);
- за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на використану літературу та джерела;
- за наявність змістовних висновків;
- за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

У разі виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи тієї форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачу, може бути знижена:

- за неповну відповідь;
- за кожен неправильну відповідь;
- за невчасне виконання завдання;
- за недостовірність поданої інформації;
- за недостатнє розкриття теми;
- за відсутність посилань на літературні джерела.

Результати поточних контролів рівня знань здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання (у вигляді певної кількості отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до їхнього відома, виставляються в Журнал обліку роботи академічної групи та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Умовою допуску до складання екзамену є накопичення здобувачем протягом навчального семестру не менше 60 балів з навчальної дисципліни. Допуск здобувача вищої освіти до складання екзамену з певної дисципліни відбувається незалежно від результатів навчання з інших дисциплін.

Здобувачі вищої освіти, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з дисципліни 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути:

- звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 60-80 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни;
- звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 81-100 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни, за відсутності пропусків занять з усіх предметів семестру без

поважних причин (до 10%), але за обов'язкового надання в деканат виконаних самостійних завдань з відповідної дисципліни.

Здобувач вищої освіти може підвищити оцінку, яку він отримав за результатами роботи в семестрі, під час складання екзамену в період сесії.

Якщо здобувач вищої освіти на екзамені отримав оцінку нижчу, ніж за результатами роботи в семестрі, у відомість обліку успішності виставляється підсумкова оцінка за результатами роботи в семестрі.

Розподіл балів із дисципліни

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами (денна форма навчання)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
T1	2	1	3	1,5	12	11
T2	2	1	3	1,5	-	-
T3	1	0,5	2	1	-	-
T4	1	0,5	3	1,5	12	10
T.5	1	0,5	3	1,5	-	-
T.6	1	0,5	3	1,5	-	-
T.7	1	0,5	3	1,5	12	10
T.8	3	1,5	6	3	-	-
T.9	1	0,5	2	1	-	-
T.10	2	1	3	1,5	14	11
T.11	1	0,5	3	1,5	-	-
Разом	16	4	34	14	50	42

Політика щодо дедлайнів та перескладань, академічної доброчесності: перездача та повторне вивчення дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в ДДПУ (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/025.pdf>, Положення про академічну доброчесність педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів у ДДПУ (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/012.pdf>))

Політика щодо:

✓ *дедлайнів:* роботи, які здаються із порушенням термінів

без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (від -1 бала до -5 балів).

✓ *перескладання*: у разі отримання оцінки «незадовільно» здобувач має право на два перескладання: викладачу та комісії.

У разі, якщо здобувач вищої освіти не з'явився в день складання екзамену з поважної причини, підтвердженої документально, у відомість обліку успішності ставиться запис «не з'явився», а здобувач має право перескласти екзамен викладачеві у визначений деканатом день.

Здобувач, який протягом семестру не набрав 60 балів з навчальної дисципліни, вважається недопущеним до складання екзамену з цієї дисципліни, й у відомість обліку успішності ставиться запис «не допущений». Здобувач має право допрацювати необхідні бали за погодженням з викладачем та перескласти екзамен викладачеві у визначений деканатом день.

оскарження оцінювання: Якщо здобувач не згоден з оцінюванням його знань він може звернутися до апеляційної комісії та оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

✓ *академічної доброчесності* для здобувачів передбачає:

– самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

– посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації.

За порушення академічної доброчесності здобувачі ДДПУ можуть бути притягнуті до такої відповідальності:

– повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

– повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

– позбавлення академічної стипендії відповідно до норм чинного законодавства;

– позбавлення наданих ДДПУ пільг з оплати навчання (за умови їх отримання);

– усне зауваження від працівника або уповноваженого

	<p>представника адміністрації (керівника кафедри, факультету тощо) та попередження про можливість притягнення до академічної відповідальності;</p> <ul style="list-style-type: none"> – повторне виконання завдання; – зниження оцінки за виконання завдання; – усне чи письмове повідомлення юридичної або фізичної особи, яка здійснює оплату за навчання, про факт порушення; – виключення з рейтингу претендентів на отримання академічної стипендії або нарахування штрафних балів у такому рейтингу; – позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання стипендій, грантів тощо; <p>відрахування.</p>
<p>Переваги вивчення навчальної дисципліни «Бонус вивчення»</p>	<p>Навчальну дисципліну «Філософія» розроблено відповідно до потреб та особливостей кожного здобувача, ураховано персоналізовані траєкторії навчання; у процесі вивчення даного курсу здобувач стає обізнаним у глибинних зрушеннях, які відбулися у сучасній філософії, розуміє філософію як спосіб критичного аналізу, осмислення найбільш вагомих сучасних проблем і процесів; вивчення даного курсу передбачає розвиток здатності здобувачів розуміти сучасні теорії свідомості, свободи тощо, знати суспільне благо та справедливість і знаходити шляхи їх реалізації, володіти універсальною логічною метамовою науки, творчо і глибоко розуміти світ і себе у цьому світі.</p>

Мартинов Р.С., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

